

Verwey, G., 2022. De basis van het Mioceen in de groeve Swenden-Wienerberger, Rumst (België). – Afzettingen van de Werkgroep voor Tertiaire en Kwartaire Geologie 43 (1): 4-9.

<https://www.geologievannederland.nl/tijd/reconstructies-tijdvakken/mioceen> (bekeken februari 2023)

<https://www.gea-geologie.nl/zand-van-de-maand/zand-van-de-maand-glaucionietzanden> (bekeken februari 2023)

¹Gerard Verwey, e-mail: gverwey@gmail.com

Voor U Gelezen

Komt u boeken, artikelen, websites of filmpjes tegen waarvan u denkt, dat zou interessant kunnen zijn voor mijn mede-WTKG'ers, stuur uw bijdrage in!

Commentaar en suggesties kunt u sturen naar de redactie van Afzettingen, e-mail: afzettingen@wtkg.org.

De fossiele zeezoogdieren van Nederland. Van minizeehond tot reuzenpotvis

Post, Klaas & Noud Peters, 2023.

Uitgeverij GBU printmedia, Urk. 112 pagina's. Prijs € 19,50. Verkrijgbaar via <https://uitgaven.gbu.nl/boeken/de-fossiele-zeezoogdieren-van-nederland/>

In 1931 promoveerde en publiceerde A.B. van Deinse zijn proefschrift 'De Fossiele en Recente Cetacea van Nederland' (Uitgeverij H.J. Paris, Amsterdam, 304 pagina's en 39 zwart/wit figuren). Een toentertijd compleet overzicht van walvisachtigen die de Noordzee en de Nederlandse bodem hadden prijsgegeven. Heel lang gold dit werk als een naslagwerk. Ik heb er altijd dankbaar gebruik van gemaakt. Maar daarna is er heel veel materiaal verzameld van fossiele mariene zoogdieren, niet alleen de walvisachtigen maar ook van zeehonden, walrussen en ook zeekoeien. Aanvankelijk nog in kleigroeven in het oosten van ons land, maar later ook van de Noordzeebodem.

Het ontbrak in ons land echter aan specialisten op dit gebied, cetologen (walvisdeskundigen), die deze fossiele tanden en botten op naam konden brengen, of konden interpreteren. Vaak luidden de determinaties dan ook in de trend van 'skeletelement van een marien zoogdier', walrus, zeehond of iets van die strekking.

De laatste drie decennia leverden de tertiaire afzettingen in de Gelderse Achterhoek, Liessel en Mill-Langenboom in Noord-Brabant, de Westerschelde in Zeeland maar ook de bodem van de Noordzee, de bijvangst van de boomkorvisserij, enorme hoeveelheden fossiele zoogdierresten, waaronder skeletdelen van mariene zoogdieren. Het was Klaas Post die zich toen ontwikkelde tot een ware specialist op het terrein van de fossiele walvisachtigen en in zijn kielzog volgde Noud Peters. De ervaringen van deze twee professionele amateurs, of zoals dat tegenwoordig heet, citizen scientists, zijn in een schitterend, 112 pagina's tellend en ruim geïllustreerd hardcover boekwerk uitgegeven.

Het boek wil, en voor de kenner, en voor de beginnende verzamelaar, maar ook voor de middelbare scholier toegankelijk zijn en gebruikt daarom vooral Nederlandse anatomische termen of legt de wetenschappelijke termen uit. Het begint met de behandeling van heel veel interessante wetenswaardigheden over de zeezoogdieren, van minizeehond tot en met reuzenpotvis en, hoe kan het ook anders, hun evolutiegeschiedenis en taxonomische indeling. Uiteraard wordt alles zeer begrijpelijk uiteengezet en bovendien voorzien van voor zich sprekende tekeningen en foto's. Een zeer helder overzicht!

In het tweede hoofdstuk worden de belangrijkste vindplaatsen van fossiele zeezoogdieren in Nederland en de expedities op de Noordzee en de Westerschelde beschreven. Dat ook de strandvondsten van onze kusten, zoals vermaarde vindplaatsen als de Zeeuwse kusten, Maasvlakte 2 en de Zandmotor aan de orde komen, behoeft geen betoog. Wederom, alles voorzien van schitterende en met smaak uitgezochte foto's.

Als we bedenken hoeveel tijd en energie, en vooral ook passie gestoken is in het op naam brengen van de duizenden fossiele zeezoogdierresten, het vergelijken en het onderzoeken, en af en toe vastleggen als vondstmelding en zelfs het beschrijven van nieuwe soorten, dan moeten we heel erg blij en dankbaar zijn dat Klaas Post en Noud Peters de moeite hebben genomen dit boek te publiceren. In vergelijking met het, indertijd baanbrekende, werk van Van Deinse van bijna een eeuw geleden, hebben de auteurs hun verantwoording genomen: in 'De fossiele zeezoogdieren van Nederland. Van minizeehond tot reuzenpotvis' delen ze op een heldere en illustratieve wijze een overzicht van de huidige kennis met verzamelaars en ieder die belangstelling voor zeezoogdieren heeft. Laat dit het naslagwerk zijn voor de komende honderd jaren. Ik ga het in ieder geval zo gebruiken.

Om de prijs hoeft men het boek niet te laten liggen: € 19,50 en is na 25 maart verkrijgbaar bij GBU Uitgevers, via haar <https://uitgaven.gbu.nl/boeken>. Samengevat: dit werk mag niet ontbreken in uw naslagwerken over fossiele zoogdieren van Nederlandse bodem.

*Dick Mol, Natuurhistorisch Museum Rotterdam,
c/o Gudumholm 41, 2133 HG Hoofddorp,
e-mail: dickmol@telfort.nl*

Alle families die in Nederland fossiel aangetroffen zijn worden in hoofdstuk 3, het omvangrijkste hoofdstuk van dit boek, behandeld. Geen soort die gepubliceerd is ontbreekt, van de eocene oerwalvissen (Archaeoceti) tot en met de doejongs (zeekoeien) uit de Gelderse Achterhoek en de provincie Zeeland. We lezen hier onder andere uitvoerig over de ruim zeven meter lange De Vos-vinvis, de *Nehalennia devossi* die ter ere van Dr. John de Vos, voormalig conservator van Naturalis in Leiden, zo genoemd is. Dit hoofdstuk is voorzien van schitterend en niet eerder gepubliceerd artwork van deze primitieve vinvis en andere beschreven soorten van de palaeo-kunstenaar Remie Bakker.

In dit overzicht van de fossiele zeezoogdieren van Nederland ontbreekt een lijst van instellingen met omvangrijke collecties skeletdelen van deze beesten niet: Van Ecomare op Texel tot en met het Zeeuws Museum in Middelburg. En daarna volgt een goed en bijna compleet overzicht van referenties per hoofdstuk, hetgeen het zoeken vergemakkelijkt.